

Cussegl da vischnaunca
10-2021/2024

Lescha da baghegiar

Revisiun parziala Indrezs d'energia (art. 74)

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a cussegl da vischnaunca

Preziau signur president
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

La situaziun climatica per nossa cuntrada ha mussau che la situaziun ei pli inquietonta che quei ch'in u l'auter commember da nossa societad vul saver grau. Las malauras digl atun vargau sco era dallas davosas jamnas muossan quei fatg. Per quei motiv ein ils sforzs davart dallas autoritads d'augmentar la cumpart dalla producziun d'energia entras energias regenerablas sco aua, vent e sulegl da beneventar per cheutras reducir il CO2 resp. desister dalla producziun nucleara d'energias ed il diever d'auters products energetics sco cotgla ed ieli. Il meglier respargn da resursas ei denton la reducziun dil consum d'energia. Senza midar tenuta vegn nossa societad buca a contonscher la finamira da reducir il consum d'energia.

1. Situaziun da partenza

La producziun d'energia solara e da vent ha fatg ils davos onns in remarcabel svilup, il davos era grazia allas tecnologias novas che han facilitau la producziun dils indrezs corrispundents. Grazia alla scienza ed al cuntinuau svilup da materials e tecnologias novas eis ei era stau pusseivel d'augmentar l'effizienz dalla producziun dall'energia solara, da vent e dall'energia hidraulica. Oz ei la tecnologia sesviluppada aschi lunsch, ch'igl ei pusseivel d'integrar ils indrezs solars en las differentas parts dils baghetgs (tetg, fatschadas, tschabergals etc.), aschia che quels fan ina biala cumparsa senza gronda sperdita dalla qualitat da producziun.

Igl actual art. 74 dalla lescha da baghegiar (LB) che datescha digl onn 2008 tegn buca quen dil svilup ch'ei occurrius dapi lu sil sector dalla producziun d'energias regenerablas (sulegl e vent), tonpli ch'era la vischnaunca ei intenziunada da promover la producziun d'energias regenerablas. Tenor art. 74 LB ein indrezs per utilizar fontaunas d'energia alternativas – el rom dallas pusseivladads tecnicas – d'integrar bein el maletg dil vitg e dalla cuntrada. Pil giudicament tecnic e concepziunal consultescha l'istanza da baghegiar en cass da basegns experts externs.

Il fatg ch'indrezs tecnicos duein vegnir integrari bein el maletg dil vitg e dalla cuntrada ha evocau discussiuns, aschia che la cumissiun da baghegiar ha giu consultau in expert giuridic per saver giudicar la damonda davart l'integrasiun d'indrezs energetics el maletg dil vitg e dalla cuntrada. Risguardond las recumandaziuns giuridicas e la proposta dalla cumissiun da baghegiar ha la suprastanza communal relaschau ils 11 da settember 2017 ina zona da planisaziun sur il territori dalla vischnaunca cugl intent: "Examinaziuns da prescripziuns el rom dalla planisaziun locala concernent stabiliments independents per la producziun d'energia alternativa (vent, sulegl eav.)". Ils 28 d'ost 2019 ha la suprastanza communal decidiu da prolungir la zona da planisaziun. Quei conclus ei vegnius approbaus dil Departament d'economia publica e fatgs socials dil Grischun. Cun raschun san ins sedumandar, pertgei che la procedura per la revisiun da quei artechel ei buca vegnida accelerada pli fetg. Risguardond il fatg che la Regenza grischuna ha el rom dil plan directiv cantunal relaschau enviars las vischnauncas la pretensiun da reveder la planisaziun locala, ha la suprastanza communal vuliu cumbinar la revisiun digl art. 74 cun la revisiun dalla planisaziun locala, dalla quala la lescha da baghegiar fa sper il plan da zonas ed ils ulteriurs instruments dalla planisaziun territoriala medemamein part. La revisiun dalla planisaziun locala pretenda denton dapli temps che quintau, aschia che la revisiun digl art. 74 dalla lescha da baghegiar duei vegnir suttamessa el decuors digl onn 2021 als organs competents per approbaziun.

2. Proceder

Risguardond las prescripziuns digl art. 12 dall'ordinaziun da planisaziun pil cantun Grischun (OPT) ei il sboz digl art. 74 dalla lescha da baghegiar vegnius suttamess agl uffeci pil svilup dil territori per preexaminaziun. Sper igl uffeci pil svilup dil territori ha era igl uffeci per energia e traffic priu posiziun. Silsunter ei igl artechel vegnius surluvraus specialmein era en collaboraziun cun la cumissiun da baghegiar e la cumissiun per la revisiun dalla planisaziun locala sco era ils uffecis cantunals involvi. Ei settracta pia d'ina formulaziun che sebase sin ina stretga collaboraziun denter ils uffecis involvi cun l'applicaziun dalla lescha da baghegiar. A basa digl art. 13 OPT ha giu liug naven dils 16 d'avrel entochen ils 17 da matg 2021 l'exposiziun da cooperaziun. El rom dall'exposiziun da cooperaziun ei vegniu inoltrau neginas propostas per midadas. Aschinavon ch'il cussegl da vischnaunca sa s'accordar cun la proposta dalla suprastanza communal sco era dallas cumissiuns da planisaziun e da baghegiar, vegn la revisiun digl art. 74 dalla lescha da baghegiar suttamessa ils 28 da november 2021 alla votaziun all'urna.

Ulteriurs detagls sortan dil rapport da planisaziun aschuntau sco era dil suandont art. 74 dalla lescha da baghegiar:

Actual art. 74 Indrezs d'energia

El rom dallas pusseivladads tecnicas ston indrezs per utilizar fontaunas d'energia alternativas vegnir integrari bein el maletg dil vitg e dalla cuntrada. Per il giudicament tecnic e concepziunal consultescha l'istanza da baghegiar en cass da basegns experts externs.

Niev art. 74 Indrezs solars, implonts a vent, tievlas solaras

¹ La procedura da permissiun e la formaziun d'indrezs solars sedrezza tenor las disposiziuns dil dretg surordinau. Sco basa da giudicament consultescha l'istanza da baghegiar mintgamai il manual davart indrezs solars digl Uffeci pil svilup dil territori GR.

² Per indrezs che vegnan postai sidretg sin tetgs plats, valan ulteriuramein suandontas restricziuns:

- a. La distanza digl indrez naven digl ur dil tetg sto muntar minimalmein a 0.5 meters.
- b. Ils collecturs ein da postar parallel agl ur dil tetg.
- c. Els astgan survargar la cuvrada dil tetg plat per maximalmein 1.20 m.

³ Sin tetg astgan indrezs solars vegnir postai sulettamein tenor las determinaziuns dil dretg surordinau.

⁴ Per indrezs solars encunter fatschadas ni surfatschas verticalas sco balcon, tschabergals, infrastructuras existentas, mirs libers, preits encunter canera, scarpas, spundas teissas, mirs da crappa etc. eis ei - aschinavon che quei ei cumpatibel cun art. 73 al. 1 LPTGR - d'observar suandontas directivas:

- a. Per ina buna integraziun enteifer la fatschada basegna ei in concept architectonic e da colur consistent e coordinau.
- b. Ils indrezs duein s'integrar bein enteifer la fatschada existenta, aschia che parts dalla fatschada ni elements da construcziun sco balustradas da finiastras, storas da sulegl, barcuns ni tschabergals da balcon vegnan cuvretgs tenor pusseivladad sur l'entira surfatscha cun collecturs da sulegl.
- c. Tschentiar emprun collecturs encunter fatschadas verticalas basegna in concept da formaziun beinmotivau.
- d. Igl ei da construir indrezs cun surfatschas serradas e cumpactas.

⁵ Enteifer la zona da baghegiar eis ei lubiu d'ereger indrezs el liber entochen in'altezia dad 1.20 m naven dil terren, aschinavon che la construcziun ei cumpacta ed ella ademplescha las pretensiuns tenor art. 73 al. 1 LPTGR. Indrezs solars ni implonts a vent che survargan l'altezia dad 1.20 m ein lubi mo sin fundament d'ina definiziun el plan general d'avertura.

Propostas

Risguardond sura consideraziuns

propo na

la suprastonza communalala al cussegl da vischnaunca:

- d'approbar la revisiun digl art. 74 dalla lescha da baghegiar;
- da suttametter quei conclus el senn d'art. 11, al. 1 dalla lescha da baghegiar alla votaziun dil pievel.

Suprastonza communalala Disentis/Mustér
Il president:

René Epp

Il canzlist:

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 9 d'uost 2021

- Rapport da planisaziun